Nummer 30 Donderdag 27 Juli 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon. Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

Natuurrampen.

Opnieuw werd een gedeelte van Indië door een natuurramp bezocht, de grootste, — naar het aantal slachtoffers, dat zij maakte, — na de groote uitbarsting van den Kloet, in den macaberen nacht van 19 op 20 Mei 1919, waarbij 5400 menschen het leven lieten.

Men heeft de uitvoerige bijzonderheden over den aardbevingsramp in Zuid-Sumatra bereids in de dagbladen kunnen lezen.

Het is een typische coïncidentie, dat deze jongste natuurramp valt in de dagen, waarin de gedachten van velen uitgaan naar de geweldige uitbarsting van de Krakatau, in Augustus a.s. vijftig jaar geleden.

Het is, alsof de sedert 1928 nieuw gevormde krater „Anak Krakatau", door zijn verhoogde werking de rampzalige uitbarsting in het jaar 1883, dus nu bijna 50 jaar geleden, in herinnering wil brengen. Is het niet merkwaardig, dat ook toen in de maand Mei (op den twintigsten) de Krakatau voor het eerst zijn donderende stem deed hooren? Op dien Zondagmorgen werden de inwoners van Batavia, Buitenzorg en omstreken verrast door een dof gedreun, vergezeld door knallen, die op kanonschoten leken. „Het verschijnsel begon"..... en hier citeeren wij uit Verbeek's omvangrijk werk „Krakatau" (1885)........ „tusschen 10 en 11 uur in den voormiddag en nam weldra zoozeer in hevigheid toe, dat de verrassing bij velen in ongerustheid overging. De schoten waren vergezeld door dreuningen van den grond, van de gebouwen en van voorwerpen in de huizen, maar toch was men het er spoedig over eens, dat men hier niet te doen had met een aardbeving, maar met luchttrillingen."

Afwisselend is de Krakatau tot de groote uitbarstingen van 26, 27 en 28 Augustus d.a.v. blijven doorwerken, releveerde „Actueel Wereldnieuws" dezer dagen in een interessant artikel. De enorme uitbarsting in die maand Augustus kan men zoo niet de grootste, dan toch wel de belangrijkste gebeurtenis op vulkanologisch gebied der 19de eeuw noemen. Verbeek noemt het zelfs de merkwaardigste uitbarsting, waarvan het menschdom op dat tijdstip getuige was. De verschijnselen van deze uitbarsting en dat is wel zeer bijzonder, zijn over het geheele aardoppervlak merkbaar geweest. Zooals wij reeds vroeger in dit tijdschrift meldden, kwamen in totaal niet minder dan 36,380 Inlanders en Chineezen en 37 Europeanen om het leven. Dit groote aantal slachtoffers was voornamelijk het gevolg van de kolossale vloedgolven, ontstaan door het in zee vallen van de piek van den Krakatau, welke golven groote overstroomingen veroorzaakten op de kuststreken van Straat Soenda. Om echter terug te komen op de allereerste vulkanische verschijnselen, welke toen reeds wezen op het zeer bijzondere karakter van deze Krakatau-erupties, lijkt het ons wel zeer interessant, thans nu 50 jaren het artikel te memoreeren van den Duitschen marine-predikant Heims, die op den 20sten Mei 1883 aan boord van het Duitsche oorlogsschip „Elisabeth" in straat Soenda den Krakatau passeerde op het moment van de eerste groote erupties. Deze Duitsche oorlogskorvet kwam, na twee jaren in China en Japan gestationneerd te zijn geweest, den 20sten Mei 's morgens om 5 uur van Singapore op de reede van Anjer aan, nam daar water en provisiën in en zette dienzelfden morgen 9 uur de reis naar Europa, die toen nog over de Kaap ging, voort. Het hier ondervolgende verhaal, dat ontleend werd aan de „Tägliche Rundschau" van 1883, is daarom zoo merkwaardig, omdat het een beschrijving bevat van één der eerste, zoo niet de allereerste, belangrijke uitbarsting van den Krakatau.

⁂

Met trots uitwaaienden, vaderlandschen wimpel was Z.M. oorlogskorvet van de reede van Anjer weggestoomd (om 9 uur 's morgens), koers zettend naar West-Zuid-West. Aan boord ging alles volgens de Zondagsvoorschriften zijn regelmatigen gang. De mannen waren in schoone feestkleeren op het bovendek der inspectie, baksgewijze aangetreden. De Commandant had juist de aangetreden bemanning geïnspecteerd en maakte zich gereed tot een inspectietocht door het mooie, schitterend witte schip, toen onder de in Zondagstenue gestoken en met sjerpen, hoeden en sabels uitgeruste officieren, die zich op het achterdek en boven op de commando-brug verzameld hadden, een hevige opwinding ontstond. De glazen, kijkers en hoofden wendden zich allen tegelijk over de reeling heen naar den kant, waar de kustomtrekken van Sumatra en Java reeds bijna ineensmolten met die van het kleine eiland Krakatau: Want daar steeg op minstens 17 zeemijlen van ons verwijderd, tot halverwege den hemel, een enorme, glanzend-witte rookkolom met een geweldige snelheid op, in een kort oogenblik de kolossale hoogte bereikend van naar schatting niet minder dan elfduizend meter, zich met bijna sneeuwwitte helderheid afteekenend tegen den klaren, blauwen hemel. Deze rookkolom geleek met haar draaiende en kronkelende wolken op een gigantische, witte koraalmassa van knotsachtigen vorm, maar ook op een reusachtige bloemkool, doch hier was alles een grootsch voortbrengsel, veroorzaakt door een imposante werking; uit de afzonderlijk tegen elkaar gedrukte en over elkaar geschoven, plastische rookbollen, draaiden en wervelden voortdurend, door een onweerstaanbaren druk van beneden gedreven, nieuwe, stuwende massa's naar boven en naar opzij, zich vormend tot majestueuze rollen en toch bleef de lucht rondom deze steeds grooter wordende reuzenverschijning klaar en scherp begrensd; slechts de top, die zich naar ons toe begon te buigen, zag er uit, alsof de wind daarboven hem uiteen blies, totdat nieuwe wolken met onweerstaanbare kracht naar boven geduwd werden, die precies leken op een opgestuwde, draaiende rookkolom, opkronkelend uit den schoorsteen van een monsterachtige, stilstaande locomotief. Langzamerhand vermengden zich donkerder kleuren met die witschitterende zuil van waterdamp, terwijl van benedenaf zwartachtige strepen zichtbaar werden, vooral aan den eenen kant.

Het leek, alsof er zich op de andere helft van de basislijn een zwak, roodachtig schijnsel vertoonde, totdat langzamerhand een breede, blauw-grijze wand als een reusachtige, donkere, waaiervormige onweerswolk, breed van boven en smal van beneden, zich over alles heenspreidde en zich over den geheelen hemel heen uitbreidde. Wij waren juist getuige geweest van een geweldige vulkanische uitbarsting, die had plaatsgegrepen op het genoemde, 2600 voet hooge eiland Krakatau.

Ontploffingen werden niet waargenomen. In ieder geval konden wij met de ons bewezen attentie en met de eigenaardigheid van het voor ons ontstoken afscheids-signaal buiten Java, tevreden zijn. De laatste blik op Azië en onze laatste aanloophaven was imposant genoeg.

Toen na ongeveer drie kwartier de godsdienstoefening eindigde, was de van tevoren zoo heldere hemel reeds grootendeels betrokken: in het Oosten zag het er somber en dreigend uit. 's Middags reeds begon de langverwachte Zuid-Oostpassaat zóó krachtig te waaien, dat het scheen alsof de hoop, het vuur in de machines zoo spoedig mogelijk te kunnen doover, verwezenlijkt zou worden — doch de hemel betrok meer en meer, totdat een gelijkmatige, donkere wolk den geheelen horizon bedekte. Over den oorsprong van deze wolk zouden wij niet lang in het onzekere gelaten worden. Tegelijk met de frissche wind kwam aan de loefzijde, dus op dat oogenblik van den zeekant en niet van het land, geleidelijk een zeer fijne aschregen opzetten. Deze lichtgrijze, ietwat geelachtige, buitengewoon fijn verdeelde massa, die overal binnendrong, vlijde zich als een dunne, teere sluier over het geheele schip en werd in den loop der namiddag tot een tastbare laag rijp op het dek en het tuig. Buiten, op zee, naar het land toe, was het pikdonker geworden. Bij het begin van den aschregen waren wij twaalf Duitsche mijlen van de kust verwijderd. Het betrof dus hier

dat eigenaardige verschijnsel, dat het opgeworpen lavastof door een hoogeren luchtstroom, den antipassaat, vanaf het land hoog over de zee meegevoerd was en dat de langzamerhand neervallende deeltjes door den lager waaienden Zuid-Oostpassaat opgenomen en naar ons teruggevoerd werden. De hemel was intusschen zóó ondoordringbaar en gelijkmatig donker geworden, dat de bijna volle maan 's avonds en gedurende den nacht slechts met moeite als een zwaklichtend voorwerp aan het firmament kon worden waargenomen.

Den volgenden morgen, den 21sten Mei, bood Z.M. oorlogsschip, dat er vier-en-twintig uur geleden nog zoo prachtig blank en schoon uitgezien had, een vreemden aanblik: het zag er uit als een meelschip, of als een drijvende cementfabriek. Alle dingen aan den buitenkant van het schip, zooals: scheepswand, torpedo-lanceerbuis, het want, scheepstouwen, het geheele tuig tot aan den top toe, lagen dik en gelijkmatig bedekt met het grauwige, vastklevende stof: de kaartenkamer boven op de commandobrug zag eruit alsof men haar 's nachts licht had geverfd over de anders mahoniehouten wanden heen, alle vensters en dekluiken waren bedekt; op het dek lag de fijne massa meer dan een centimeter hoog; dik en zwaar hingen de zeilen naar beneden; gedempt klonken de voetstappen der mannen op het dek, en zijzelf leken wel molenaarsknechts, zóó gepoederd en geschminkt zagen ze eruit. Reeds in alle vroegte kwam het bevel van den commandant, dat alle wachtdoende officieren toestand, hun witte jassen te dragen — hetgeen anders in dienst niet veroorloofd was — omdat donkere kleeren niet te onderscheiden waren te midden van het fijne, ondoordringbare stof, dat zich over ons heen uitspreidde en in alle hutten door alle voegen en reten heendrong. In de batterij was het al net zoo erg als boven en op het middendek geleek de uitgebloeide camelia-plant in de officiers-mess bij het zwakke licht, dat door het dekvenster scheen, als met witten meeldauw bedekt. De asch sloeg als een laag dik slijm neer op alle ingevette ijzerstaven en vulde de openingen van de stukken geschut geheel op.

Bij een noodzakelijke manoeuvre stoven groote aschwolken uit de naar bakboord opbollende zeilen, sproeiden als het ware van het bewegende touwwerk naar beneden en waren hoogst hinderlijk voor de oogen van de menschen. Het drong langzamerhand ook zeer onaangenaam onze longen binnen.

Een oppervlakkigen blik slaande op deze metamorphose van het schip, kreeg men den indruk alsof het winter was. De mannen veegden vergenoegd het lavastof bijeen, om het als poetsmateriaal te kunnen gebruiken en het kostte hun slechts geringe moeite, hun zakken, putsen en kisten te vullen. Het afborstelen en afstoffen in de kamers moest men al gauw opgeven, omdat het vergeefsche arbeid was.

Over al deze aschregen-rampen welfde de hemel zich als een groote klok van wit matglas, waarin de zon hing als een lichtblauwe kogellamp; een zeer eigenaardig verschijnsel, als gevolg van een beslist ongewone absorptie der lichtstralen. Nieuwe voorraden lava-stof waren nog rijkelijk voorhanden daar boven in de dikke, reusachtige sneeuwwolken en met eenige onderbrekingen sneeuwde het dan ook genoegelijk tot diep in den nacht door. Nog op 75 Duitsche mijlen afstand, moesten wij op den laten avond met ons gezicht naar lijkant gaan zitten, toen wij op de campagne bij elkaar kwamen om een luchtje te scheppen. Dat zou een aschval beteekenen over een gebied, minstens zoo groot als heel Duitschland. De belichting dien morgen, vertoonde een opvallende gelijkenis met die tijdens een zonsverduistering en het leek, alsof er over de blauwe zee een eigenaardige, bruinachtige schijn hing, terwijl de wind krachtig woei.

Op den 22sten Mei was de hemel weliswaar nog steeds gelijkmatig grauw en somber, maar er viel geen asch meer."

* *
*

Het is te hopen, dat de thans reeds sedert ruim vijf jaren opnieuw werkende vulkaan, uiteindelijk niet eenzelfde ramp zal veroorzaken als thans een halve eeuw geleden.

De ramp van '83 kwam na een rustperiode van meer dan twee eeuwen, waardoor begrijpelijk deze vulkanische catastrophe de inheemsche bevolking ten zeerste verraste. Thans echter bestaan er geen redenen voor bijzondere bezorgdheid, daar de regeering reeds sedert 1928 de geregelde vulkanische verschijnselen nauwlettend blijft volgen. De toen gevormde, jeugdige vulkaan „Anak Krakatau" blijkt wel een zeer grillig heerschap, daar hij telkens na vele maanden van rust weer opnieuw en in steeds verhoogde werking van zich doet hooren. Het gevormde vulkanische eilandje heeft thans een hoogte van circa 80 meter en is ruim 350 meter lang.

Eene plechtige terechtzitting te Willemstad.

Ter buitengewone terechtzitting van het Hof van Justitie van 27 Juni 1933, welke door de op Curaçao aanwezige leden van dat college, de plaatsvervangende leden, en het geheele Openbare Ministerie werd bijgewoond, sprak de Voorzitter, nadat door den Griffier de acten van benoeming en beëediging van den nieuw benoemden Procureur-Generaal bij het Hof van Justitie, Mr. F. A. Jas Jr. waren voorgelezen, eene rede uit, waarvan het voornaamste gedeelte hieronder volgt:

Mijne Heeren,

Wel zelden zal zich het geval voorgedaan hebben, dat een zitting van het Hof door twee Procureurs-Generaal werd bijgewoond, n.l. door den aftredende en den nieuw benoemde. Hield vóór het inwerking treden van het K. B. van 6 Juli 1918 No. 72 (P. B. No. 61) het Hof twee zittingen per week, t. w. Dinsdag voor strafzaken en Vrijdag voor burgerlijke zaken, sinds het Hof niet meer de gewone rechter in eersten aanleg is, is het aantal zittingen afgenomen, het aantal door het Hof als college behandelde zaken geslonken en het rechtstreeksch contact tusschen Hof en Procureur-Generaal op de terechtzitting minder veelvuldig. Het ware evenwel onjuist uit een en ander de gevolgtrekking te maken, dat de werkzaamheden van de rechterlijke macht in het algemeen en van ieder lid van de rechterlijke macht in het bijzonder afgenomen zijn. Het tegendeel is waar; en het zou misleidend zijn de statistiek van hofzaken en hofzittingen als maatstaf en leiddraad bij de beoordeeling te gebruiken. Mijne ervaring van ruim twintig jaren bij de rechterlijke macht is voor mij zelf, die het Hof in zijne oude gedaante heeft gekend, afdoend bewijs. Ik zeg, voor mij zelf; doch objectief de zaak beziende, kom ik tot hetzelfde resultaat. Geen vermindering van werkzaamheden; — voor de zittende magistratuur niet, omdat bij de invoering van de alleenrechtspraak ieder onzer rechter in eerste instantie werd en ieder wekelijks zijn aandeel te verwerken kreeg, waarbij nog kwamen de dienstreizen als omgaand rechter naar de overige eilanden, moeten de tenslotte niet over het hoofd worden gezien het ambtshalve zitting nemen in een of de beide raden van beroep in zake de belastingen; — voor de griffie niet, omdat bij het wegvallen van het voormalig kantongerecht de griffie van het kantongerecht met die van het Hof werd geamalgameerd; — voor den Procureur-Generaal niet, omdat het op de ambtenaren van het openbaar ministerie uit te oefenen toezicht aanmerkelijk werd uitgebreid, in aanmerking nemende, dat bijna iedere strafzaak op elk eiland kan worden behandeld.

Het optreden als hoofd van het openbaar ministerie is intusschen slechts een der zijden van den werkkring van den Procureur-Generaal. Hoofd van de rechterlijke en administratieve politie in het gebiedsdeel; voorzitter van de commissie van administratie voor de strafgevangenis en het huis van bewaring; vertegenwoordiger van het gebiedsdeel en het Gouvernement in rechte; juridisch adviseur van het Bestuur; gemachtigde van den Gouverneur in vergaderingen van den Kolonialen Raad; uitvoerder van verschillende verordeningen, waarvan sommige in een zeer verwijderd verband met het parket staan; lid, dikwijls voorzitter van van Bestuurswege ingestelde commissies; dit alles behoort tot de bemoeiingen van den Procureur-Generaal.

Vervolgens sprak de Voorzitter den scheidenden Procureur-Generaal Mr. M. van Dijk in van waardeering getuigende bewoordingen toe, waarna het welkom werd toegeroepen aan den nieuw optredenden Procureur-Generaal Mr. F. A. Jas Jr.

DE WARMTE.

Links: Meisje te Volendam, dat bij een ijswafel een beetje verfrissching zoekt.

Rechts: Een boerin in het Zuiden van Frankrijk neemt een koelen dronk tijdens het werk.

DE SCHITTERENDE BALI-TENTOONSTELLING IN AMSTERDAM.

Op de foto links onderaan, stelt het middenschilderij — geflankeerd door twee gepolichromeerde, uit hout gesneden garoeda-beelden — de Minta-raga-scène voor, uit de Wihaha, waarbij Ardjoena de verzoeking weerstaat der zeven hemelmaagden.

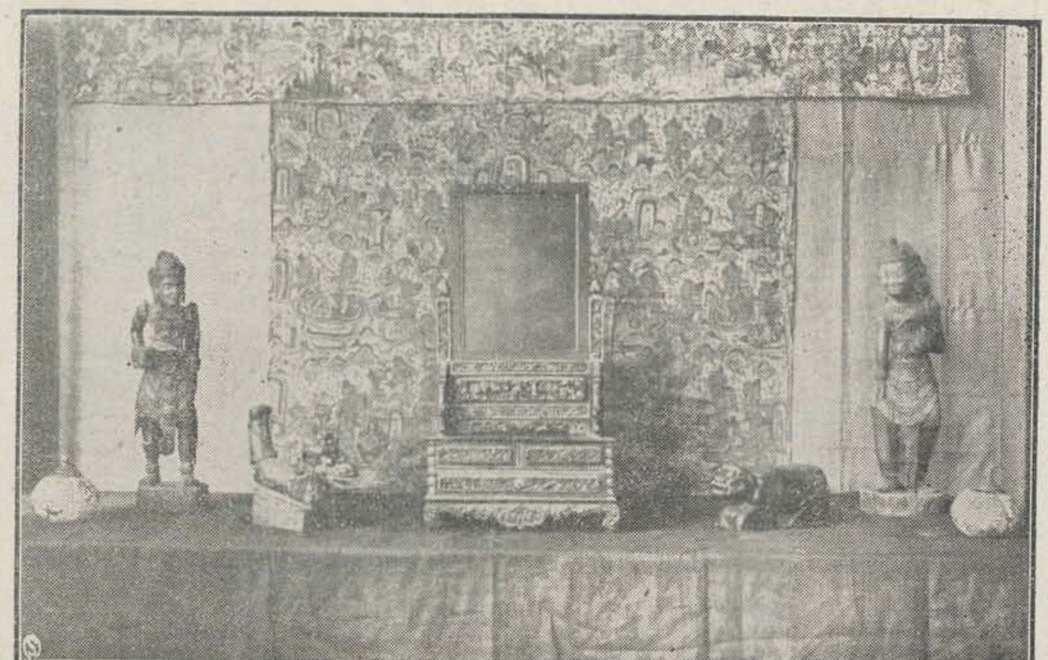
(Men zie de rubriek: Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt in dit nummer).

DE SCHITTERENDE BALI-TENTOONSTELLING IN AMSTERDAM.

Een weeiderig gebeeldhouwd toilet- en medicijnkistje, in helderrood en verguld, steekt mooi af tegen een der fraaie Balineesche doeken, bekroond door een langwerpige smalle schildering en geflankeerd door twee byjouterie-kistjes in dier-vorm gesneden, daarnaast twee uitdrukkingsvolle menschelijke figuren, eveneens in gepolychromeerd hout, welke op Bali dienst doen als Kris-dragers. En aan de beide uiteinden van de tafel, die, evenals de wand, met goudweefsels is bedekt, ziet men een paar der bekende in schitterende kleuren, ook met goden-verhalen beschilderde klapper-doppen, welke ook thans nog veelvuldig op Bali gemaakt worden, om als bewaarplaatsen voor kleinoodiën te dienen.

(Men zie de rubriek: Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt in dit nummer).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Balineesche Tentoonstelling te Amsterdam.

In de hoofdstad des rijks valt thans een pracht van een Bali-tentoonstelling te bewonderen, hoofdzakelijk bestaande uit oud schilderen beeldhouw-werk, afgewisseld door kunstweefsels, alles in vroegere tijden gewrocht door de bekwame kunstenaars van dat beroemde eiland der vele goden. Een keur-collectie, indertijd meegebracht door den jongen kunstschilder *Charley Sayers*, die daar met groot enthousiasme heeft gewerkt en er dan ook thans weer met vrouw en kind heen is getogen, zijne Balische schatten voor 12 jaren in bruikleen gevend aan het „Koloniaal Instituut te Amsterdam, waar ze nu in een der bovenzalen keurig zijn opgesteld, zooals de beide afbeeldingen op de foto-bladzijde slechts gebrekkig weergeven, daar vooral ook de rijke kleurenpracht dezer stukken de aandacht trekt. Sayers had er kijk op en heeft dan ook een zeldzaam goede keuze gedaan. Het denkbeeld om op deze wijze vele kunstliefhebbers in de gelegenheid te stellen er van te genieten, kan niet genoeg worden toegejuicht en het is ten zeerste te hopen, dat er een druk gebruik van zal worden gemaakt. Men kan er uren aandachtig vol bewondering naar kijken, zonder nog alles in zich opgenomen te kunnen hebben, te meer wanneer de bezoeker er rondgeleid wordt, door een der conservators, die ook de godsdienstige verhalen op de doeken afgebeeld, met enthousiasme weet uit te leggen.

Op de eerste foto, stelt het middenschilderij — geflankeerd door twee gepolichromeerde, uit hout gesneden garoeda-beelden — de *Minta-raga*-scène voor, uit de *Wihaha*, waarbij *Ardjoena* de verzoeking weerstaat der zeven hemelmaagden.

Op de andere steekt het weelderig gebeeldhouwde toilet- en medicijn-kistje, in helderrood en verguld, mooi af tegen een dergelijk doek, bekroond door een langwerpige smalle schildering en geflankeerd door twee byjouterie-kistjes in dier-vorm gesneden, daarnaast twee uitdrukkingsvolle menschelijke figuren, eveneens in gepolychromeerd hout, welke op Bali dienst doen als kris-dragers door in de vuist het wapen te steken. Een aan de beide uiteinden van de tafel, die, evenals de wand, met goudweefsels is bedekt, ziet men een paar der bekende in schitterende kleuren, ook met goden-figuren beschilderde klapper-doppen, welke thans nog veelvuldig op Bali gemaakt worden, om als bewaarplaatsen voor kleinoodiën te dienen.

Op schilder- en beeldhouwgebied wordt anders in de laatste jaren door de Balische kunstenaars, naast het traditioneele, ook veel niet minder bewonderenswaardig mooi modern werk geleverd.

Een fijnvoelend Bali-kenner schreef ons hierover onlangs o.m.:

„Sedert eeuwen onderging Bali's kunsthandwerk invloeden van buiten, uit China b.v., zeer sterk, van de Hindoe's, van de Javaansche kunst, maar steeds wisten de artisten die invloeden te verwerken tot zij eigen bezit werden, specifiek Balisch bezit. Hoe sterk ook Chineesche of andere invloed vaak moge voorkomen in het werk, dat op Bali tot ons spreekt, steeds is het in de eerste plaats „Balisch", onmiskenbaar, geestelijk en plastisch bezit van het volk. Zoo sterk is de ziel van het eigen land, dat immer de vreemde erfenissen „erworben" werden om ze te „besitzen".

„Het isolement van het eiland, is door onze komst verbroken, en het schijnt, dat hierdoor op Bali iets als een innerlijke renaissance ontstaan is. Het volk werd zichzelf meer bewust, het ging zichzelf „zien". Een niet steeds rechtvaardige en vaak zeer zwaar lastende druk van de zijde der vorsten, maakte plaats voor een mild en rechtvaardig bestuur. Het volk kon op deze wijze meer zichzelf worden en in de kunst blijkt dit slag op slag. Hoe zou het ook anders kunnen bij een fijnbesnaarde ziel als die van het volk van Bali?"

Op de Bali-tentoonstelling, welke tegen September a.s. in de Toonkamers van „Boeatan", Kneuterdijk 18a te 's-Gravenhage, zal worden gehouden, zullen naast de oude stukken, ook de nieuwere werken der Balineesche kunstenaars geëxposeerd worden, zoowel schilder- als beeldhouw- en weefwerk.

Dat zal zeker bijzonder interessant zijn!

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Over allerlei misstanden.

Te *Genève* werd *de aanmaak van wapenen* besproken. De meesten wilden een verbod voor den aanmaak van wapenen door particulieren; anderen wilden die productie handhaven, doch haar onder contrôle stellen *(De Loc.*. 19/6, blz. 17 „Die den oorlog als profijt beschouwen", *Z.)*. In elk land leven de menschen, die den oorlog als profijt beschouwen. In den Volkenbond wordt thans voorzichtig over *het kwaad* der particuliere wapenindustrie gesproken, doch men zal er geen einde aan kunnen maken. En ook al gelukte dit, men zou er den *oorlog* niet mee doen verdwijnen. Deze wortelt — n. h. i. van Z. — in psychologische factoren, zoo oud als de Mensch zelve, en welke in zijne psyche schaduw en tegensteling vormen van een ander element: het religieuse.

Via een merkbaar dieptepunt tijdens den oorlog is men nu wel ongeveer weer zoover dat de massa gewend is aan de wets-overtuiging, dat *dooden* misdaad is. Na den oorlog sprak men van een golf van *corruptie;* ook dat dieptepunt is hoofdzakelijk achter ons. Thans bevinden wij ons (na 1914) in een derde periode, welke *De Loc.* (19/6, blz. 18) — in navolging van het „A'msche Eff. Blad" — de periode der *publieke oplichterij* wil noemen. Er is een duidelijke scheiding te bespeuren in wat Recht is voor den individu, als deel der massa, en wat Recht is voor den enkeling buiten die massa, in zijn tallooze hoedanigheden en instanties. Zeer scherp zelfs trekt zich die scheidingslijn tusschen wat de Overheid en het publiekrechtelijk lichaam zich als recht assumeert en wat als onrecht wordt aangemerkt (een door den Staat te straffen onrecht) van den individu. In dit verband bespreekt *De Loc.* o.a. de voorbeelden van de dollardaling, de Goudclausule en de recente maatregelen der Landen en ziet daarin het principe der zaken! De massa ziet toe en trekt leering; het souvereine volk is de strekking ontwend van een les als: „Quod licet Jovi, non licet bovi".

Het *Soer. Hbl.* (14/6, 3de bl. „Alg. Commercieel Overz.", *B.)* constateert dat de huidige misstanden op verschillend gebied de belangstelling hebben van de lezers; men is thans niet zonder meer geneigd oude, afgedankte economische stellingen klakkeloos te aanvaarden als basis voor nieuwe, uit deze *crisis* geboren wordende toestanden. *De diepere oorzaken van den huidigen toestand* zijn a.v. samen te vatten: *1.* In ons op winst gebaseerd zijnde productiestelsel is de distributie, n.l. de verdeeling van de vruchten van den arbeid, hoogst onvoldoende geregeld, wat geleid heeft tot een groote overproductie eenerzijds en een groote onderconsumptie anderzijds. 2. Die onderconsumptie als gevolg van gebrek aan koopkracht heeft men speciaal sedert de laatste helft van de vorige eeuw trachten te camoufleeren door een tot het fantastische uitzetten van het credietsysteem, met als gevolg thans een overbelast zijn met schulden der gemeenschap, zoodat debiteuren in gebreke blijven en crediteuren derhalve niets ontvangen, het geheele winstsysteem heeft zich ten slotte als een soort boemerang tegen het systeem zelf gericht en de rage, om uit winstmotieven toch maar zooveel mogelijk te exporteeren, heeft geen ander resultaat gehad, dan dat feitelijk voor milliarden gouds „spurlos versenkt" zijn in de peilooze diepten van den oceaan.

Een verder uitbreiden van het credietstelsel (het emitteeren van nieuwe leeningen ten behoeve van reeds topzware debiteuren) kan — naar *B.'s* oordeel — geen ander gevolg hebben, dan dat het beleggende publiek over eenige jaren opnieuw zal constateeren zijn geld weggesmeten te hebben. Het algemeene wereldschuldenvraagstuk moet eerst op de Conferentie te Londen drastisch onder de oogen gezien worden. Het geheele emissiesysteem dient herzien te worden en de verantwoordelijkheid van bestuurders van Naamlooze Vennootschappen moet worden verzwaard. Toch wordt niets op dit gebied gedaan. *B.* waarschuwt ten slotte voor *de vierde phase* van deze crisis, n.l. die van *sociale en politieke ontreddering.*

Internationale en *Oostersche* vraagstukken vinden wij voorts behandeld *o.m.* in het *Soer. Hbl.* (6 t/m. 19/6, 1ste bl. Correspondenties), *De Loc.* (15/6, blz. 16 „Amerika en de econ. conferentie", *Prof. Willis)* en *De Java-Bode* (19/6, 3de bl. „Suiker-industrie van Br.-Indië").

Fascistische groei.

Ondanks verzet van alle andere partijen, heeft *de fascistische* idee in Italië en in Duitschland allerwegen terrein gewonnen. In Arabische jeugdkringen is eene fascistische beweging bezig te ontstaan; Oostenrijk verzet zich nog met kracht tegen het optreden der Nazi's. De geest waart allerwegen rond en begint in steeds ruimeren kring belijders te vinden. Hij vindt deze onder alle groepen die ontevreden zijn met den gang van zaken. Deze groep splitst zich in het *Communisme*, en in het deel der loyale ingezetenen, dat zich bij het *Fascisme* aansluit. Men onderschatte *de nieuwe beweging* niet, ook niet waar zij zich een weinig dwaas aanstelt; vooral zij die zweren bij het parlementarisme en de dictatuur van de „helft plus één", zullen — verzekert *De Java-Bode* (16/6) — verstandig doen er ernstig rekening mee te houden.

In aansluiting hiermede plaatste *De Java-Bode* enkele opmerkingen van *B.* Zal het — vraagt *B.* — voor duizenden *in Ned.-Indië*

In navolging van millioenen in Europa, mogelijk zijn om, opstaande uit hun agnostische, apathische levenshouding, het fascistische ideaal te gaan dienen? Onder de Opperleiding van een edel Vorstengeslacht behooren *Indië en Nederland* tezamen den strijd aan te binden tegen alle vormen van minderwaardigheid. De leiders der nieuwe beweging dienen echter *den goeden weg* te zoeken!

Wij verwijzen naar *De Loc.* (15/6, blz. 16 „Indische fascisten"; blz. 25 „Program"; 19/6, blz. 10 „De fascisten-vergadering).

De oorsprong van de Nederlandsche vlag.

Pastoor *Groen* hield te Bandjermasin een lezing voor de Vad. Club over onze Vaderlandsche driekleur, het symbool van eenheid voor alle Nederlanders *(Soer. Hbl.* 13/6, 4de bl.) Op nationale feestdagen ziet men *naast rood, wit en blauwe* een toenemend aantal *oranje, wit en blauwe vlaggen.* Er bestaat geen bepaling, die deze aangelegenheid regelt. De rood, wit, blauwe of oranje, wit, blauwe vlag kwam algemeen in gebruik sinds 1572. Onder deze vlag streden onze voorouders, Protestanten en Katholieken gemeenschappelijk tegen het Spaansche machtsmisbruik. Spontaan werd deze vlag door het volk aangenomen en door alle variaties heen heeft haar definitieve vorm zich allengs vastgesteld. Talrijk zijn de gevallen tusschen 1572 en 1590 waarin uit vaststaande historische gegevens deze driekleur aanwijsbaar is. Men noemde haar de Princevlag. Rood, wit en blauw waren de wapenkleuren van den Prins van Oranje n.l. op een gouden veld een jachthoorn van azuur (blauw) gesnoerd en geopend van keel (rood) met zilver (wit) beslagen. Vaak duidde men de princevlag aan met „Orange, blanje, bleu". Hieruit mag echter niet worden geconcludeerd, dat steeds oranje voor de bovenste baan werd gebezigd. Blijkbaar beschouwde men oranje en rood als vertegenwoordigers van dezelfde kleur; vaak noemde men de kleur oranje, maar gebruikte rood. Beschrijvingen dier dagen spreken meestal van oranje, wit en blauw, maar platen en schilderijen doen zien, dat er meer vlaggen met roode dan met oranjebaan in gebruik waren. De stabilisatie van het rood voor de bovenste baan had plaats in de eerste helft van de 17e eeuw dus juist in den tijd, dat het stadhouderlijk bewind op het toppunt van zijn macht en populariteit stond. Van een actie uit anti-oranjegezindheid kon dus eenvoudig geen sprake zijn. Deze rood, wit en blauwe vlag is bijna onafgebroken gedurende 300 jaar de nationale geblevenl; soms werd tijdelijk een leeuw of een wapen in het wit geplaatst, maar telkens keerde men toch weer tot het gewone rood, wit en blauw terug. Na de Fransche overheersching vond men het aannemen van het rood-wit-blauw als nationale vlag zoo vanzelfsprekend, dat een wettelijke omschrijving niet noodig werd geacht. Sedert 1863 zag men voor het eerst vlaggen, waarbij het rood door het oranje vervangen was. Sommigen vinden oranje, wit en blauw mooier, anderen wijzen op de verwarring, die kan ontstaan, doordat Paraguay en Luxemburg ook rood, wit en blauw hebben. Daartegenover kan Nederland zijn oudere rechten laten gelden. Het Koninklijk Huis verklaarde op 27 Aug. 1908, dat *rood, wit en blauw de kleuren van het Huis van Oranje* zijn; dat Koningshuis laat bij alle feesten wapperen de rood, wit en blauwe vlag. Eeren we ons Oranje-huis — zoo besloot de spr. — met wimpel, sjerp of kokarde; de driekleur zelf blijve: rood, wit en blauw. Die kleuren hebben wij van jongsaan leeren begroeten als: De schitterende kleuren van Nederland's vlag.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

Actueel Wereldnieuws.

Het nr. van 24 Juni opent met een fraai geïllustreerd artikel: „De dans van Benaspati-Radja, de uitleg van het Barangspel, uit het Balineesch naverteld, door J. van Ravenswaay.

De Opbouw.

In de Juli-aflevering komt o.m. een artikel voor van dr. J. H. van Zanten over het Hooger Onderwijs in Indië.

Het Mulo.

In de afl. van 16 Mei worden de heeren J. Wins en B. Stulp uitgeluid als leden van het Hoofdbestuur. Voorts een artikel: Devaluatie van het Mulo.

Pro Leproos.

De Juni-aflevering opent met een artikel: „Eén Lijn in de internationale Lepra-bestrijding".

De Banier.

In het nr. van 8 Juni komt o.m. een artikel voor over De vereeniging „Het Christelijk Onderwijs" in Indië.

In het nr. van 24 Juni een en ander over de West-Java-Zending.

De tropische Natuur.

In de Juni-aflevering schreef C. van Steenis over het geslacht Henslowia op Java. H. C. Hazewinkel schrijft over den Rhinoceros sondaicus in Z. Sumatra. F. K. M. Steup geeft Botanische aanteekeningen over Noord-Celebes.

Luchtvaart.

In de Mei-aflevering o.m. een artikel over de

lijn Singapore—Australië. Voorts noemen wij: „Geologie per vliegtuig”.

Orgaan N. I. Plantersbond.

In het nr. van 10 Juni komt een en ander voor over het maken van machinefundaties in Indië.

Economisch Weekblad voor N. I.

Een extra-nummer van dit weekblad (Mei-nr.) is gevuld met een econ. Jaaroverzicht over 1932. In het nr. van 2 Juni o.m. een artikel: Is Chineesche houtolie een product met een toekomst in Ned.-Indië? door C. van de Koffel.

Spoor- en Tramwegen.

Het nr. van 18 Juli brengt het slot van het artikel van ir. A. P. Baljet over tramlijnen op de electr. motorrijtuigen bij de S. S. in Indië. Voorts bevat dit nr. de „Kroniek der Indische Spoorwegen” van 16—30 Juni.

Nederl.-Indië.

Het 1 Juni nr. opent met een artikel „De Marine”, voorts beschouwingen over de begrooting en over het Hooger Onderwijs in Indië.

Onze Stem.

Het nr. van 9 Juni is een lijvig congres-nummer met vele foto's en het stenografisch verslag van het I. E. V. congres op 15 en 16 April j.l. in Malang gehouden.

Ons Zeewezen.

De Juli-aflevering brengt o.m. het vervolg van de Korte Geschiedenis der bebakening van vaarwaters, reeden enz. in de O. I. archipel. Van Aeronaut een artikel: „De luchtweg naar Indië”.

De Indische Verlofganger.

Het 14 Juli-nr. bevat, behalve veel vereenigingsberichten, de wekelijksche causerie van Melis Stoke: „De kwestie van het transport”, voor Indische menschen uiteraard.

Mededeelingen van de Handelsver. te Medan.

Het nr. van 15 Juni j.l. brengt o.m. gegevens over de Handelsbeweging ter Oostkust van Sumatra ten aanzien van Java en den Overval.

BUITENLANDSCHE TIJDSCHRIFTEN.

Afrika-Nachrichten.

Het nr. van 1 Juli brengt o.m. een artikel waarin een pleidooi wordt gehouden voor Duitsche koloniale propaganda. Voorts een beschouwing over hetgeen Duitschland als Kol. Mogendheid heeft tot stand gebracht.

Le Quinzaine Coloniale.

Het nr. van 25 Juni opent met een overzicht van den econ. toestand der Fransche koloniën, voortgezet in het nr. van 16 Juli. In dit nr. komt o.m. een artikel voor over het Internationaal Koloniaal Instituut.

Suriname

Bacovenverscheping uit West-Indië.

Het bacovensoort, dat in Engelsch West-Indië blijkbaar de voorkeur heeft gekregen is de Gros Michel. Trinidad toch, vanwaar proefverschepingen gezonden worden, heeft besloten geen dwergbacoven daarvoor te gebruiken, maar Gros Michel. Ook in Demerara is er een beweging om, het ondanks de Panamaziekte, toch ook weer met de Gros Michel te doen.

Wat Suriname zal verkiezen indien het tot een nieuwen cultuur komt, is nog niet beslist.

Bharat Oeday.

Op het verzoekschrift van de Britsch-Indische vereeniging hierboven genoemd, — waarvan wij in het K. W. van 6 Juli no. 27 melding maakten — heeft de gouverneur op 23 Mei een uitvoerig antwoord gegeven, de verschillende vraagstukken ook puntsgewijze behandelend. Daarvoor gaat een inleidend woord vooraf, dat wij gaarne hier overnemen:

„Aan die bespreking moge de opmerking voorafgaan, dat dezerzijds de medewerking van Uw Bestuur bij de voorlichting der Hindostani's over de bedoeling en beteekenis van Gouvernementsmaatregelen, zeer op prijs wordt gesteld. Daarnaast maak ik van deze gelegenheid gebruik, nogmaals uiting te geven aan mijne waardeering voor deze bevolkinggroep en haar economische werkzaamheid, waardoor zij inzonderheid op landbouwgebied, een beteekenisvolle plaats in Suriname inneemt.”

Aan enkele punten willen we even de aandacht wijden. Deze zijn: 1ste *premie-uitkeering*. Hierin lezen wij, dat de uitkeering van de premie (van *f* 100,—) aan gewezen contractarbeiders, die afzien van terugkeer naar het land van herkomst, geen *recht* is, zooals veelal verkeerdelijk werd gemeend. Slechts aan diegenen, op wier behoud prijs gesteld wordt als kolonist voor Suriname, wordt als regel de premie toegekend. *) Er kwamen sedert den aanvang van de Britsch-Indische immigratie in Suriname 33.713 immigranten aan. Van dit aantal werden 11.623 teruggevoerd. Van de overige 22.090 personen ontvingen 12.801 de premie. Er overleden en gingen op eigen kosten terug 7504 personen en 1785 hebben nog aanspraak op de premie, zoodat de 12.801 plus 1.785 is 14.586 immigranten, 88 % ongeveer (dat is 12835) de premie konden bekomen. (In De West van 6 Juni staat abusievelijk 80 %.)

Over de *Grondhuur* het volgende. De door de vereeniging aangehaalde cijfers zijn onjuist en hebben betrekking op landrenten, welke met het Surinaamsch akkergeld ad. 23 cent de hectare te vergelijken is. De grondhuren op Java zijn op geïrrigeerde rijstgronden gemiddeld *f* 76,— per jaar en ongeïrrigeerde gronden *f* 71,— per jaar, zoodat de grondhuren in Suriname belangrijk lager zijn dan in Indië en ook op de particuliere vestigingsplaatsen in Demerara.

Bij het punt *Wegen* lezen wij dat in 1932 in de districten in Suriname zijn aangelegd: hoofdverkeerswegen in totaal 15,5 K.M. aanlegkosten *f* 156,—, secondaire wegen 10,5 K.M. aanlegkosten *f* 5300,—. Aan onderhoud is in 1932 in de districten *f* 50.500 uitgegeven.

Bij *Eeredienst* lezen wij — zooals wij reeds hebben vermeld — dat het opperbestuur zal moeten beslissen of aan de Hindostansche godsdiensten ook subsidie moet worden verleend, nu dat amendement door de Kol. Staten is aangenomen.

Het blijkt voorts, dat van 55283 gevallen van *geneeskundige behandeling* in de districten in 44000 gevallen kostelooze behandeling werd verleend zoodat slechts 20 % of 11.000 vergoeding hebben betaald.

Wat de kwestie van den *Agent Generaal* betreft, deze betrekking is niet opgeheven, maar toegevoegd aan die van den Gouvernements-Secretaris, omdat de arbeid, wegens den sterk verminderden zelfs voorloopig stilstaanden aanvoer, zeer is afgenomen. Sedert 1916 zijn geen Hindostani meer aangekomen.

De West het antwoord besprekende, schrijft, dat wie met een onbevangen blik de geschiedenis der Hindostani's in Suriname nagaat, zal moeten erkennen, dat velen het tot een mate van welvaart hebben gebracht, die voor de meesten in hun eigen land en voor de meesten uitgesloten was. Zij vormen thans de bezittende klasse in de samenleving en veroveren steeds economisch steeds meer terrein op de andere bevolkingsgroepen. De eenige klacht waarvoor De West het meeste voelt, is die over het dwingen van Britsch-Indiërs om sectescholen te bezoeken. De Overheid dient deze menschen, overal waar zij het wenschen, gelegenheid te geven om neutraal onderwijs te kunnen genieten.

Ten slotte brengt zij in herinnering, dat de verschillende commissies die de Britsch-Indische regeering in den loop der jaren heeft uitgezonden om een onderzoek in te stellen, naar den toestand der emigranten in verschillende landen, steeds hebben verklaard, dat Suriname, wat de zorg voor de immigranten betreft, bovenaan staat.

Het gebruik van ploegen door rijstboeren.

Met belangstelling namen wij kennis van een opstel van den landbouwleeraar W. E. Hewitt, aangeboden door het Landbouwproefstation. Deze gaat de geschiedenis na van het gebruik van moderne hulpmiddelen, in verband met de belangrijke verhooging der rijstproductie. Sedert een 3-tal jaren, zegt de schrijver — beginnen de Surinaamsche klein-landbouwers, voornamelijk die van Britsch-Indischen landaard, de ouderswetsche, economische cultuurmethoden te verlaten.

Een tiental jaren geleden werd de mogelijkheid van het ploegen op rijstgronden ernstig in twijfel getrokken, als zoude de kleigronden in den drogen tijd te hard en in den regentijd te nat zijn om het ploegen mogelijk te maken. De eerste proeven in deze richting werden in Februari en Maart 1924 door den landbouwleeraar Hewitt gedaan op de vestigingsplaatsen Johan en Margaretha en Hecht en Sterk. Demonstraties hadden voorts plaats langs het Pad van Wanica, op Meerzorg, in Nickerie, Coronie en Saramacca.

Kostte de eerste ploeg nog *f* 200, die uit Java besteld in 1926 (zes stuks Moeara-ploegen) waren belangrijk goedkooper. Ze werden uitge-

leend en daarna tegen den kostenden prijs overgenomen. Daarna maakte een smid ze in Suriname zelf aan voor den prijs van *f* 25,—, later voor *f* 22,50. Eind 1928 waren er reeds een 30-tal in gebruik. De later in Europa bestelde ploegen kwamen slechts op *f* 8,50 het stuk te staan voor een Moeara en *f* 10,— voor een Keltoredjo, die in Paramaribo onderscheidenlijk *f* 10 en *f* 11,50 kostten. Er waren eind Mei 1933 reeds 380 van de in 1929 ingevoerde ploegen in gebruik.

De landbouwers op Ephraïmszegen slaan het record met 41 Kertoredjoploegen en nog ongeveer 20 primitieve Hindostansche houten ploegen op een oppervlakte van niet meer dan 200 H.A.

Het ploegen brengt een belangrijke arbeidsbesparing met zich mede. De productie van padi is grooter geworden. Op een perceel in de Van-Drimmelenpolder, waar op tijd geploegd en geplant werd, was de opbrengst omgerekend per H.A. 5040 K.G. padi terwijl op het naastgelegen perceel, waar niet geploegd was en ook geen andere grondbewerking was toegepast, slechts 2940 K.G. werd verkregen. Er zijn reeds Britsch-Indiërs, die meer dan één paar ploegossen en enkele ploegen er op na houden en 6 tot 8 H.A. met rijst beplanten.

Geschiedkundige atlas van West-Indië.

Van de bekende geschiedkundige atlas van Nederland, welke Mart. Nijhoff uitgeeft is thans die van West-Indië verschenen. De Gyana's — Suriname en Britsch Guyana — beschreef Fred. Oudschans, De Beneden- en bovenwindsche eilanden: W. R. Menkman. De kaarten zijn genummerd 17 en daarvan zijn de bladen no. 13 en 15, waarop een 15-tal kaarten van de beschreven gebieden voorkomen (waaronder ook Tobago).

Curaçao

Vrijheid van drukpers en recht van vergadering

De debatteerclub „Jong Curaçao" heeft bij de Kroon telegrafisch geprotesteerd tegen de nieuwe verordeningen, vooreerst tegen de wijze van totstandkoming dezer bepalingen en voorts tegen den inhoud. Waarborgen tegen machtsoverschrijding moeten naar het oordeel van de club in de verordeningen zelf zijn opgenomen en niet achteraf in een beroep op de Kroon te vinden zijn.

Naar de *Amigoe* verneemt, is reeds antwoord ontvangen, nl. dat de zaak in overweging is.

De gezaghebber der bovenwindsche eilanden.

Weer komt een inzender, ditmaal in het Nederlandsch, in de *Amigoe* meedeelen, dat er op St. Martin een relletje tegen den gezaghebber is. Dit zou dan uitgaan van menschen, die het vroeger voor het zeggen hadden, maar nu niet meer, omdat de gezaghebber niet naar hun pijpen wil dansen.

Wij kunnen hierover niet oordeelen, omdat wij van deze zaken niet op de hoogte zijn, maar als deze „Bovenwinder" schrijft: „Het is dan ook te betreuren, dat er altijd personen in Nederland te vinden zijn, die, zonder eerst naar de juistheid van de hen verstrekte inlichtingen te informeeren, hun stem doen klinken in de bladen en in de Kamers", dan mogen wij toch verlangen, dat hier „mannen en paarden" genoemd worden. Welke personen en stemmen, bladen en Kamers zijn bedoeld? Ons zijn zij onbekend en wij meenen toch de uitlatingen over Curaçao goed na te gaan.

De K. R. O.—Ph. o. h. i.

Zooals men weet heeft de K.R.O. haar geregelde radio-uitzendingen naar Indië aangevangen. Ook op Curaçao worden die beluisterd. De *Katholieke Radio Gids* bevat het volgend bericht over de uitzending op 24 Juni l.l. van de missionarissen van Curaçao:

„Deze eerste uitzending was een succes voor den K.R.O. Hartelijk dank voor allen, die er toe hebben bijgedragen. Men begrijpt niet hoe heerlijk het is, zich in contact te gevoelen met het moederland, speciaal met de katholieken van Nederland.

Moge de K.R.O. zoo doorgaan. Wat betreft de uitzending zelf, afgaande op mijn aanteekeningen en informaties van anderen, blijkt, dat de Pausmarsch zeer goed is ontvangen. De rede van den Aartsbisschop was woord voor woord duidelijk te verstaan. Van den brief der Propaganda Fide gingen eenige gedeelten verloren, doch het geheel was toch nog te volgen.

Tijdens de rede ven Pater Dito stoorde blijkbaar het telegrafie-zendstation, het „R. I. F." Van „De wereld in vogelvlucht" ging het meeste verloren waardoor weet ik niet, misschien dat in het algemeen langzaam spreken de gevolgen van eventueel optredende storingen 't minst doet zijn. Het was jammer, want het duurt hier dikwijls zoo lang voor het wereldnieuws doordringt.

Nogmaals gefeliciteerd met het begin. Houdt vol."

De scheepvaart.

Deze wordt iets beter. De cijfers over de eerste vier maanden van 1933, vergeleken met die over dat tijdvak in 1932, zijn: 1571 (1524) stoom- en 366 (345) zeilschepen, metende achtereenvolgens 9.699.290 (9.646.536) en 31.132 (28.726) M³.

De Onpartijdige.

In zijn nummer van 21 Juni l.l. antwoordt dit blad op wat wij 27 April l.l. geschreven hebben over „De macht van den Gouverneur" naar aanleiding van een opstel in het orgaan van „Jong Curaçao".

Ons verwijtje over een anti-Roomschen inslag in de club wordt verworpen. Het percentage van R.K. leden der club is grooter dan dat der leden van andere godsdienstige gezindten, schrijft het blad.

Wat de zaak zelf betreft, meent men, dat wij te theoretisch geredeneerd hebben, terwijl de praktijk andere eischen stelt. Hierover slechts één opmerking. Wij hebben gewezen op de bevoegdheden van den Kolonialen raad, en met name op zijn recht om inlichtingen aan den gouverneur te vragen. Heeft dit evenwel eenige practische resultaten gehad? vraagt *De Onpartijdige*. Dat weten wij niet, maar als het niet zoo is dan ligt dit aan den raad, die niet alleen het interpellatierecht heeft.

Tot onzen spijt wordt dit stuk ontsierd door de volgende opmerking:

„Wij hebben een sterk vermoeden, dat de inlichtingen van het K.W., naar aanleiding waarvan dit de oude toestand verdedigt, afkomstig is van een bron, die belang heeft bij de bestendiging van den tegenwoordigen ongewenschten toestand. Er zijn elementen, die blijkbaar zeer groot belang hebben bij de overdreven machtsuiting van de overheid en deze zien dus met leede oogen, hoe wij deze toestanden naar waarheid blootleggen. Ja, wij zijn ervan overtuigd, dat zij er niet voor zullen terugdeinzen, indien zij zulks noodig achten, om te trachten onzen mond te snoeren".

Wij hebben geen flauw vermoeden, op welke elementen het blad hier doelt; echter houden wij eraan te verklaren, dat onze beschouwingen in het *Koloniaal Weekblad*, die zich aandienen als eigen beschouwingen van den schrijver, dit ook inderdaad zijn. En wat het artikel in kwestie betreft — daarvoor is uit geen andere bron geput dan de schrijver zelf en met niet een „element" is tevoren daarover van gedachten gewisseld. Het ware niet ongewenscht, dat *De Onpartijdige* ook deze waarheid eens voor haar lezers blootlegde.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Een zeldzaam jubileum.

Den 7den dezer herdacht onder groote belangstelling, de Secretaris onzer afdeeling te Leiden, de heer Mr. E. Rijke, den dag waarop hij, vóór 50 jaar, op nauwelijks 21-jarigen leeftijd aan de Leidsche Universiteit promoveerde tot doctor in de rechtswetenschappen.

Dezen veteraan in de Vereeniging Oost en West, alsnog, van deze plaats onze hulde.

Jkvr. Dr. B. Elias. †

Dezer dagen overleed te 's-Gravenhage Jkvr. Dr. B. Elias, in leven directrice van het Gemeente Onderwijs-museum en leidster der Schoolbioscoop.

De Gemeentedienst heeft door haar heengaan een zeer ernstig verlies geleden; zij toch heeft in hare 10-jarige gemeentelijke loopbaan bewezen te zijn de rechte vrouw op de rechte plaats, steeds vol toewijding aan de belangen welke bij haar in zoo volmaakt vertrouwde handen waren.

Aan de groeve schetste de burgemeester der Gemeente hare werkkracht, haar tact, hare groote verdiensten.

Bij onze Vereeniging, welker Bestuur menigmaal met haar in aanraking mocht komen, laat de ontslapene een eervolle en sympathieke herinnering na, ook door hare belangstelling voor de deelen van ons Rijk buiten Europa, zich o.a. toonende in de door haar in het museum gearrangeerde tentoonstelling Sumatra en die van het schoolkinderenbezoek op de Tentoonstelling, het vorige jaar alhier gehouden, waarbij tienduizenden schoolkinderen de Indiën aanschouwelijk leeren kennen.

Ten blijke onzer deelneming was de heer F. van Peski, Onder-Voorzitter van Oost en West, bij de teraardebestelling tegenwoordig.

VAN DE REDACTIE.

Week-end reis M.S. „Johan v. Oldenbarnevelt", van 22 tot 25 September 1933.

De N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland" deelt ons mede, dat in verband met de zeer vele aanvragen voor de cruise, welke in Juli werd gehouden en voor die, welke in Augustus zal plaats vinden, — aan welke aanvragen niet geheel kon worden voldaan—, besloten is in de maand September een week-end reis naar het Eiland Wight te houden en wel van Vrijdag 22 September 3 uur n.m. tot Maandag 25 September 8 uur v.m.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door het Passagekantoor der Maatschappij te 's-Gravenhage, Plein 22A, Tel. 115815 en door de erkende Reisbureaux.

Alphabetische opgave van leden der Koninklijke Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen, c. q. het houden van voordrachten over verschillende onderwerpen.

J. C. BAARS, Jagersweg 42, Apeldoorn. Voordrachten over eenige Indische onderwerpen, o.a. over de Wayang.

C. P. J. BLOK, gep. Ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, Klimopstraat 131, Den Haag. Javaansch en Maleisch.

J. F. H. GIJSBERTS, Gep. Hoofd eener school in Ned. Indië; H. T. O. Laakkade 80, Den Haag, Kamer 126. Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H.B.S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op werk.

M. HAGNAUER, Ieplaan 17, Den Haag, Tel. 333919. Leerares Mercurius en M.O. Fransch. Privaatles. Goede referentiën.

A. W. P. HOLWERDA, gepens. Ass.-Res., Vondelstraat 170, Den Haag, Tel. 330522. Les in het Javaansch.

B. HULSHOFF, cand. notaris, Laan van Meerdervoort 13, 's-Gravenhage, Tel. 332585. Opleiding voor de examens van cand. notaris in Ned. Indië en Nederland.

L. TH. J. KOREMANS, Oud-Directeur eener Handelsschool, Druivenstraat 11, Den Haag. Wiskunde, Boekhouden, Nederl. Handelscorrespontie. Typen en Stenografie; privaatopleiding voor alle examens.

HET NED. TECHNICUM „P. B. N. A.", Directeur E. J. Rothuizen en F. Wind, Arnhem. Is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

J. J. M. H. NIJST, Lid Ned. Inst. van acc., Sloetstraat 3, Nijmegen, Korte Poten 28, Den Haag, Privaatles accountancy.

DRA. A. PAARDEKOOPER, Leerares M. O. Hondecoeterstraat 24, Amsterdam (Z.). Privaatles Engelsche taal en letterkunde, Handelscorrespondentie, Grammatica en Conversatieles.

Mr. E. RIJKE, Oud Ind. Recht. Ambtenaar, Witte Rozenstraat 20, Leiden, Ned. Ind. Wetboek, Adatrecht, Staatsinstellingen van Ned. Indië, Suriname en Curaçao, Javaansch, Maleisch en Madureesch.

W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. Omgangs-Maleisch.

M. SCHOONDERBEEK, Leeraar in handenarbeid, Rietzangerlaan 22, Den Haag.

W. H. J. VAN DER STOK, Leeraar in de Wiskunde, v. Hoytemastraat 80, Den Haag. Tel. 553349. Opl. voor M.O., bijwerken alle leerinstellingen, ook toezicht huiswerk; ref.; bill. cond.

Mutatiestaat van 19 tot 26 Juli '33

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Jonkvrouwe A. W. Dedel, Huize „Schaep en Burgh" 's-Graveland (rekent tot de Afd. Amsterdam).	den heer Mr. Dr. W. Dyckmeester te Amsterdam.
Dr. J. E. van der Kaaden, Amsterdam (W.), Vondelstraat 7.	den Secretaris van de afd. Amsterdam.
W. H. J. van der Stok, Leeraar in de Wiskunde, Den Haag, van Hoytemastraat 80.	mevr. A. C. Eilerts de Haan—Court te Den Haag;
Mevrouw J. A. Houtsma—Hoorweg, Den Haag, Benoordenhoutsche Weg 133.	mevr. C. E. M. Wijers—Hoorweg te Den Haag;
Mevrouw W. van der Linde, Den Haag, Laan van Poot 190.	den heer B. Hoekstra te Den Haag.
Mr. H. J. Spit, Voorzitter van den Volksraad te Batavia-C., Mampangweg 58.	den Hoofdvertegenwoordiger van „Oost en West" te Malang.

Adresveranderingen:

Vrouwe M. J. de Serière—van Nispen, thans: Flat Arendsburg 110, Wassenaarscheweg.

B. Hoff, Ambtenaar N.I.S. van: Semarang naar: Hotel Oud-Gemeentehuis te Norg (Drenthe).

Ir. F. C. Frumau, van: Soerabaja naar: Hillegersberg, Emmalaan 16, (rekent tot afd. Rotterdam).

Mevr. M. Brouwer—de Jongh, van: Padang naar: Den Haag, van Swietenstraat 84, p.a. S. P. Brouwer.

R. Bussink, Hoofd H.I.S. te Soerabaja, thans: Floresstraat 10.

J. H. Mastenbroek, van: plantage „Sorgfliet", Paramaribo, naar: c/o „Unitel Goldfields of Gyuana Ltd." te Lawa, Dutch Guyana.

J. M. Feuerstein, van: Leiden, Oude Singel 54, naar: Den Haag, 't Hoenstraat 11.